

Lønnsom fiskeflåte: Noen betraktninger utfra Tveterås- utvalget

Frank Asche
Ålesund, 14.01.15

University of
Stavanger

University of
Stavanger

Det er jo litt flott, men....

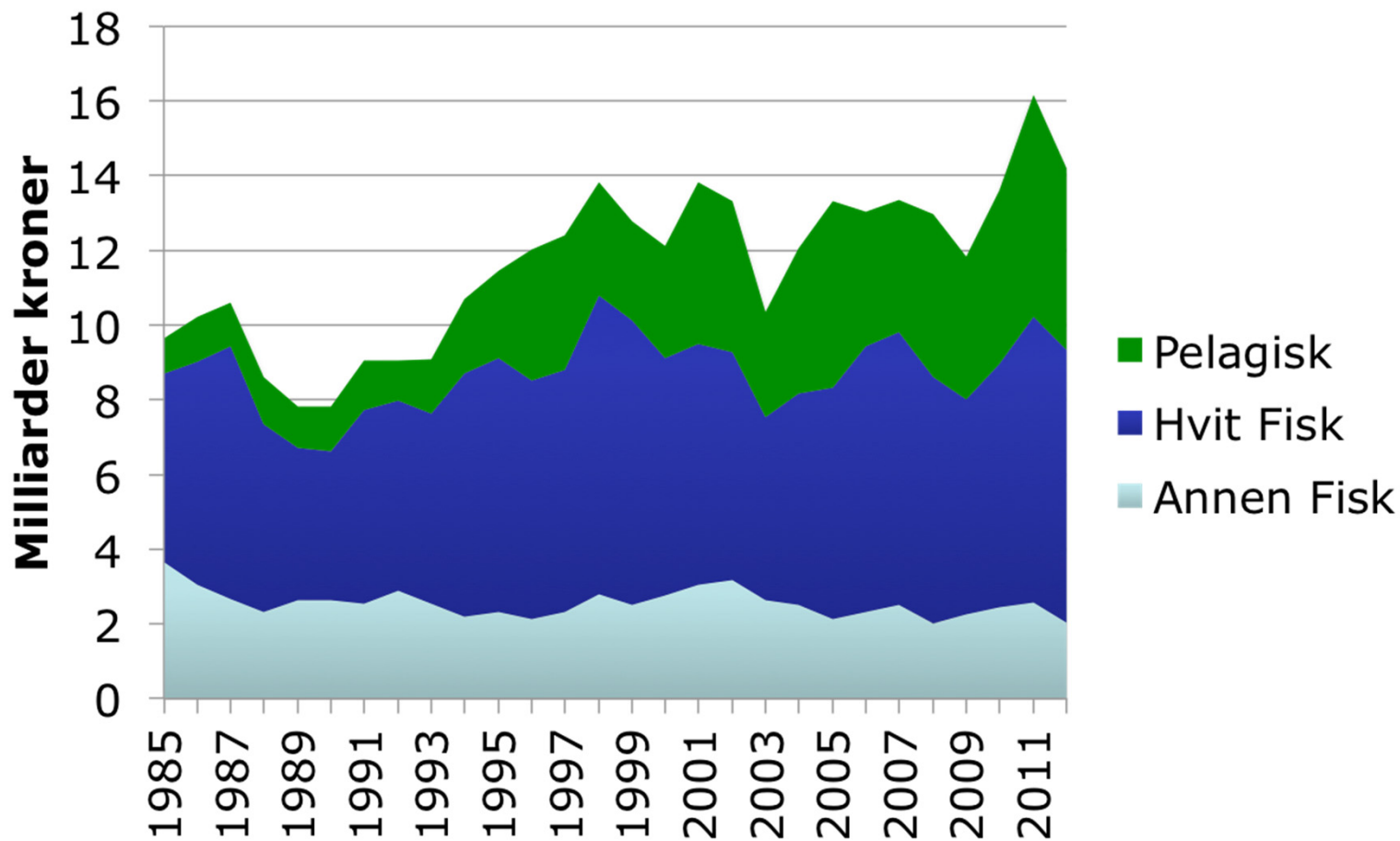
Introduksjon

- Tveteråsutvalget ble nedsatt fordi lønnsomheten i den landbaserte industrien har vært svak i mange år. Dette truer bedriftenes eksistens og i flere samfunn er hjørnesteinsbedrifter nedleggingstruet
 - Slukker "lys i husan"
- Landbasert sjømatindustri er imidlertid bare en del av en verdikjede og er avhengig av andre elementer i kjeden
 - En må se på hele den norske delen av kjeden
 - Norske sjømatkjeder slutter i hovedsak ved grensen
- Flåten er begynnelsen på sjømatverdikjeden

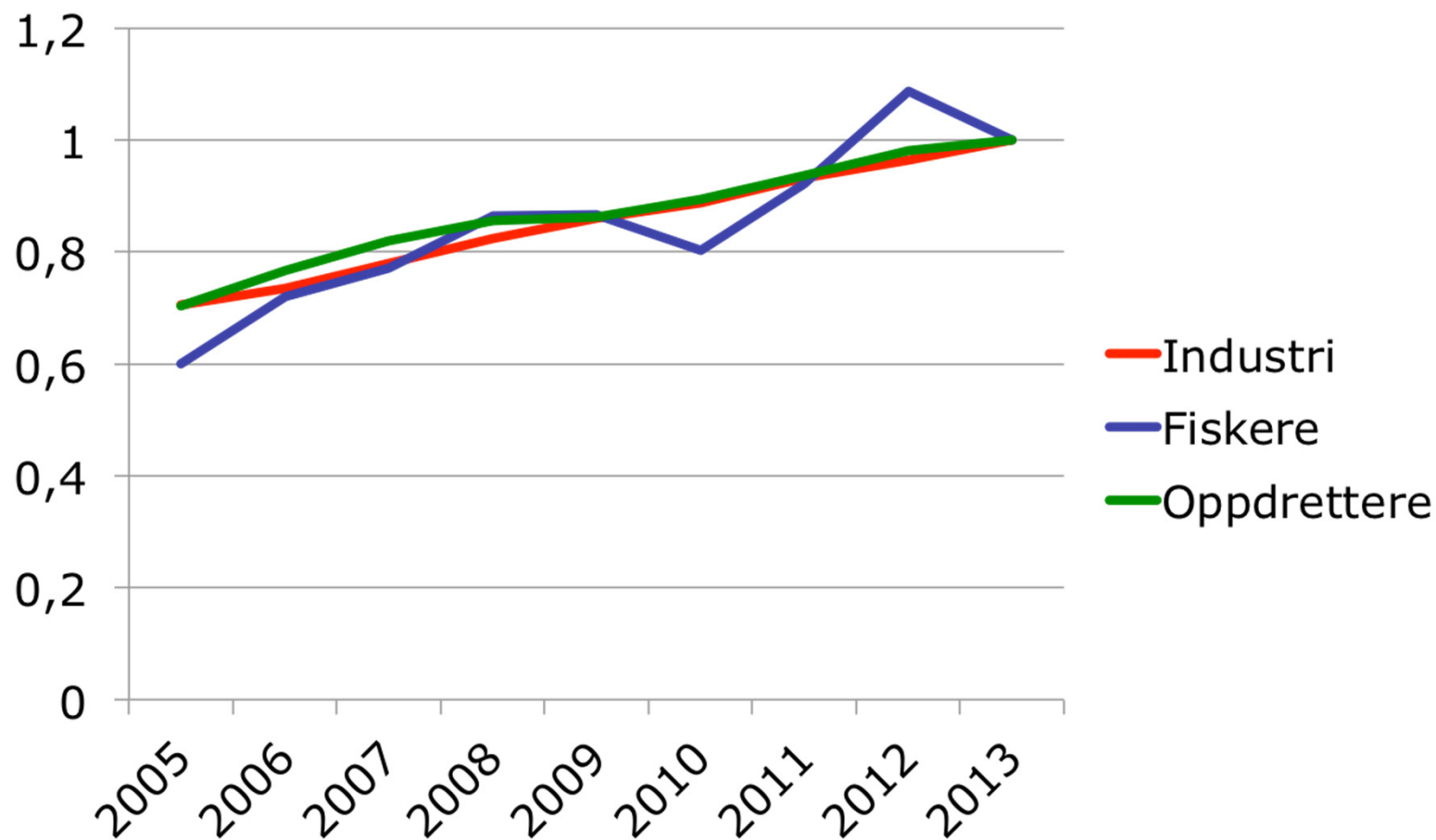
Introduksjon

- Alle næringer som benytter naturressurser må reguleres for at næringen ikke skal ta livet av seg selv
 - Fiskeri må ha særreguleringer i forhold til de fleste andre næringer for å beskytte de fornybare naturressursene de er basert på og for å sikre verdiskapningen de gir potensial for
- Norsk sjømatnæring har imidlertid en rekke tilleggsreguleringer for å ivareta en rekke gode formål
- De fleste begrenser lønnsomheten og hvordan fisket utøves
- En fremtidsrettet næring må kunne utnytte muligheter og møte utfordringer

Norske landingsverdier, inflasjonsjusterte verdier (2012=1)

Flåten må være konkurransedyktig om arbeidskraft: Lønnsutvikling for forskjellige næringsgrener

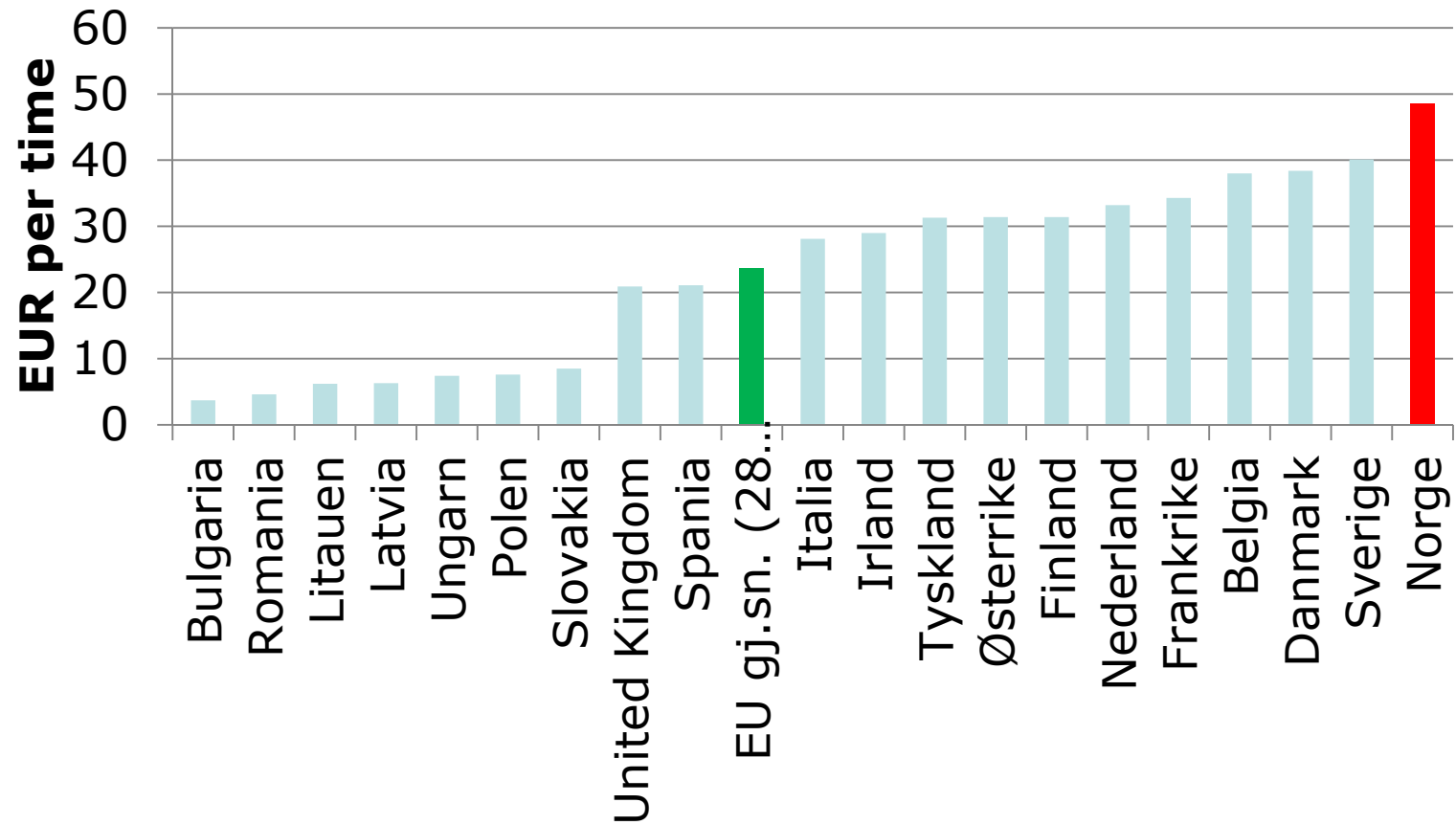
Fremtidsutsikter flåte

- Uten betydelige økning i fangstinntekt og med fortsatt stigende reallønnsnivå i Norge vil:
 1. Antall fiskere fortsatt reduseres
 2. Struktureringen fortsette
- Lønnsomheten har vært relativt god over tid for de fleste. Det vil også fortsette, men vil bli påvirket av reguleringsystemet
 - Rekefølgerne

Den landbaserte industrien har det ikke greit – hvem skal kjøpe fisken?

Det er ikke lett å bearbeide fisk i Norge: Lønnskostnader per time i EURO (2013)

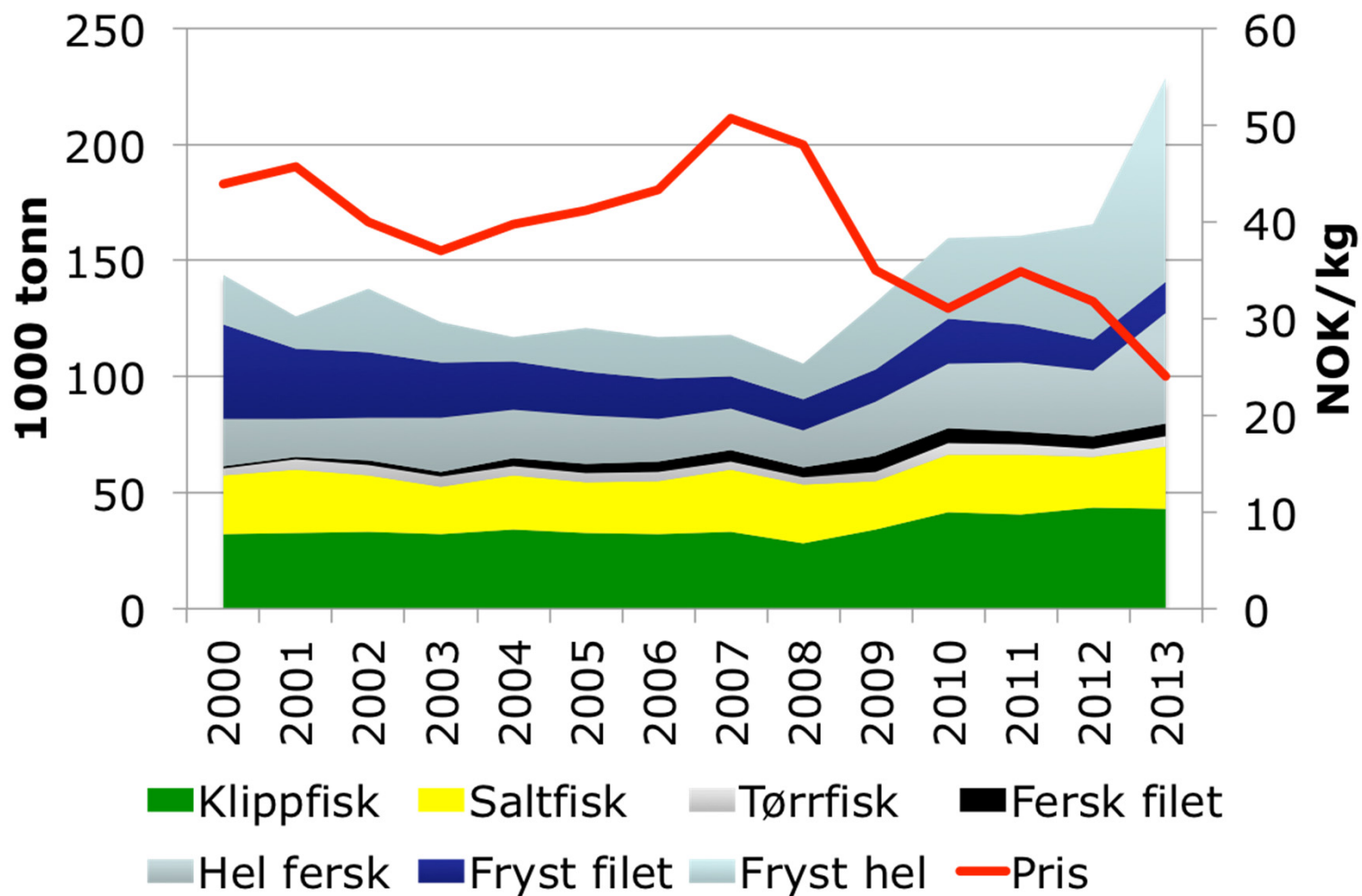

Fremtidsutsikter, landbasert industri

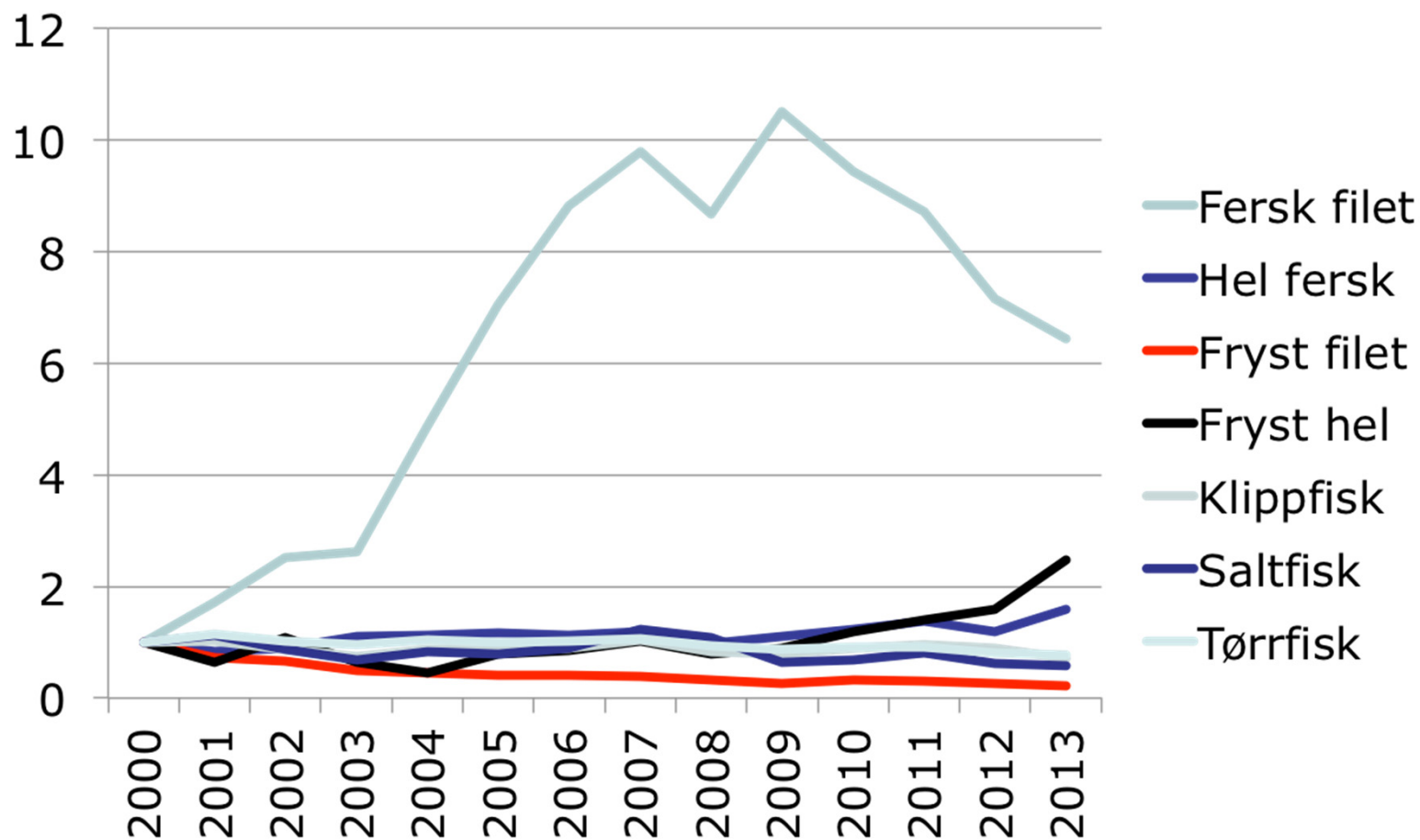
- Er av natur lavmarginsindustrier
- Har betydelige utfordringer i et høykostland som Norge
- Bedrifter legges ned i et stort tempo.
- Det er liten endring og innovasjonsvilje
- Stadig mer råstoff eksporteres tilnærmelsesvis ubearbeidet
- Er fiskehermitikkindustrien fasiten?

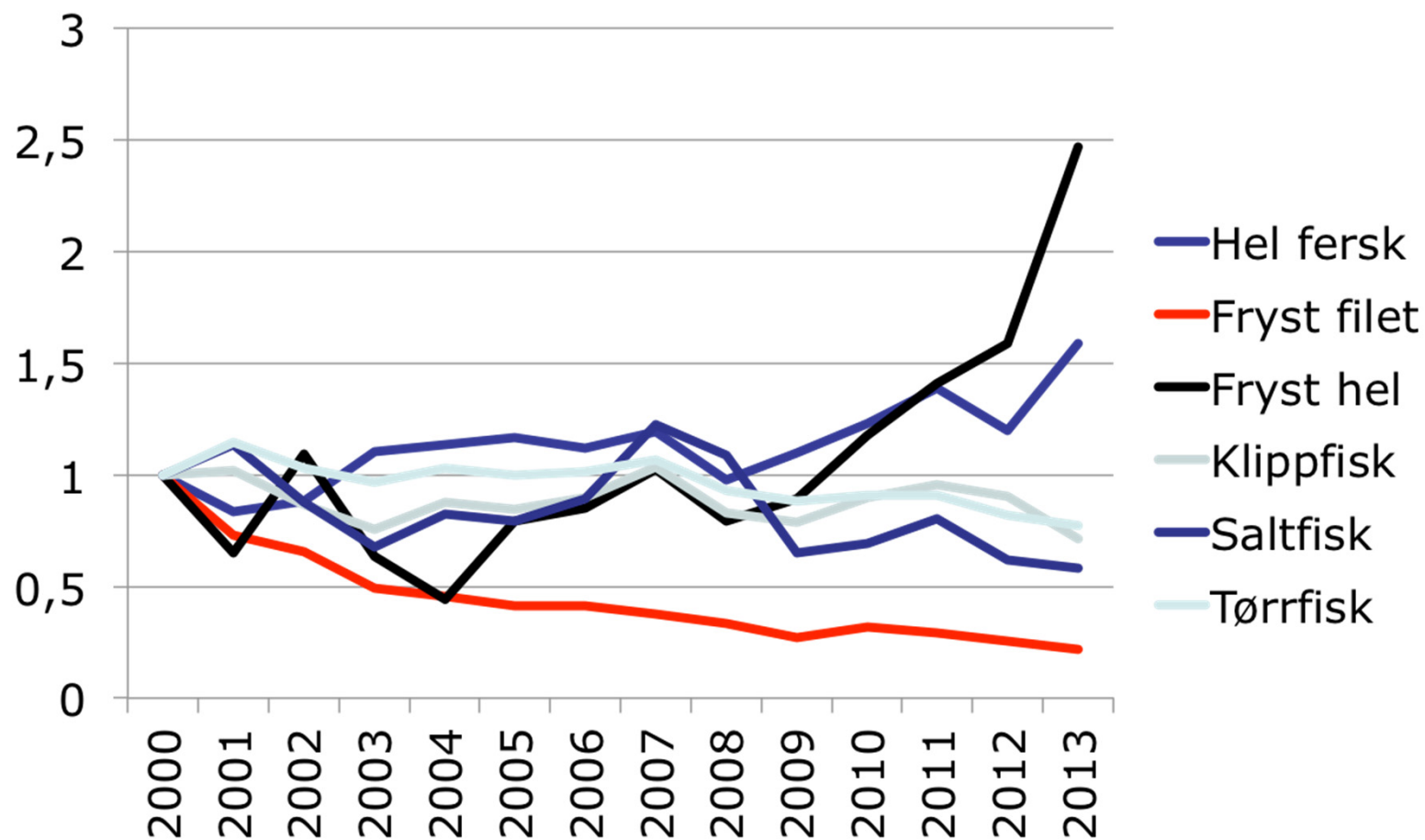
Norske eksportkvantum per produktform

Indeks for verdiutvikling per produktform

Indeks for verdiutvikling per produktform

Anbefalinger fra Tveteråsutvalget (flåte)

Verdiskapende og effektiv flåte:

- Fartøyutforming
- Redskapsvalg
- Kvotegrunnlag
- Prosessering ombord

Like konkurransevilkår – uavhengig av geografi:

- Opphevelse av leverings-, bearbeidings- og aktivitetsplikt
- Opprettelse av en kommisjon for avvikling av eksisterende avtaler

Anbefalinger fra Tveteråsutvalget (flåte)

Førstehåndsomsetningen:

- Nøytral markedsplass (flertall)
- Videreføring m/nøytrale styrerepresentanter (mindretall)
- Evaluering (samlet utvalg)

Vertikal koordinering i verdikjeder for villfisk:

- Åpner opp for større frihet til valg av vertikale koordineringsmodeller
- Førstehåndsmarkedet utvikles videre
- Fiskeindustrien får eie kvoter

Om hellige kyr

- Trålstigen
- Geografisk diskriminering
- Deltagerlov
- Salgslag

Flåten er det viktigste elementet
for verdiskapningen i fiskeriene,
men en befinner seg i et
skjebnefelleskap med
fiskeindustrien og resten av
verdikjeden

Flåten er det viktigste elementet for
verdiskapningen i fiskeriene,
men en befinner seg i et
skjebnefelleskap med
fiskeindustrien og resten av
verdikjeden

Men det er ikke nødvendigvis
dagens fiskeindustri og
verdikjeder

Konklusjoner

- En velfungerende og lønnsom flåte er avgjørende for verdiskapingen i fiskerinæringen
- I en verden som endrer seg må flåten følge med
- Reguleringssystemet må tillate endringer i fangstteknologi og struktur. Det er ingenting som tyder på at flåten vil forbli diversifisert
- Må tillate at en finner nye verdikjeder

Konklusjoner

- Fiskeindustrien vil endre seg sammen med flåten, men også verdikjedene en skal betjene
- Det vil de fiskeriavhengige kystsamfunnene også
- Betydelige deler av norsk fiskeripolitikk har virket konserverende for både flåten, industrien og kystsamfunnene
- En har vært mindre opptatt av å benytte nye muligheter
 - Fiskehermetikkindustrien er skrekkeksempelen

Hovedutfordringen

Hvilke endringer i flåten må/bør/skal man tillate og hvor fri skal en i fremtiden være til å utnytte de mulighetene verden rund oss gir? Tveterrasutvalget sier så fri som mulig

Paradoksalt nok vil det å tillate mest endring mest sannsynlig føre til minst endring

Flåten vil klare seg godt, men vi vet ikke hvilken flåte

